

«شرق»، تضمین عدم تجاوز مجدد نظامی به عنوان شرط ایران برای مذاکره با آمریکا را واکاوی می‌کند

مذاکرات مشروط؟!

احتمالی، شاهد تجاوز و تعرض مجدد به خاک کشور باشیم. کمانچه‌نر عراقی در گفت‌وگو با سی‌بی‌اس تأکید کرد که ایران پیش از آغاز دوباره مذاکرات، نیازمند تضمین است که آمریکا در میانه گفت‌وگوها دست به حمله نظامی نزند. این موضع ریشه در تجربه جنگ ۱۲ روزه دارد که در آن حملات اسرائیل و آمریکا در آستانه دور ششم مذاکرات مسقط رخ داد. تخریب رانجی نیز در صاحبه با بی‌بی‌سی، با اشاره به پیام‌های غیرمستقیم آمریکا از طریق مباحثی‌ها برای از سرگیری مذاکرات، لزوم شفافیت و اشتکن در نفی حملات بیشتر تأکید کرد. این‌بی‌اتحادی عمیق به دلیل سابقه دعوای آمریکا، به‌ویژه خروج یک‌جانبه از برجام در سال ۲۰۱۸ و حملات اخیر، تشدید شده و تا به اکنون تهران را از شروع دوباره مذاکرات منصرف کرده است.

در صدر را برای مقاصد صلح آمیز داشت و هرگونه درخواست برای غنی‌سازی صفر را «قانون جنگ» خواند. این مواضع نشان‌دهنده عزم ایران برای حفظ خودکفایی هسته‌ای و مقاومت در برابر فشارهای خارجی است. هر دو مقام ایرانی بر آمادگی ایران برای دفاع در برابر هرگونه تجاوز تأکید کردند. عراقی‌ها اظهار کرد ایران در جنگ ۱۲ روزه توانایی دفاعی خود را اثبات کرده و در صورت تکرار تجاوز، این روند را ادامه خواهد داد. تخر و تاجی نیز با اشاره به اتحاد ملی ایرانیان در برابر تهدیدات خارجی، تأکید کرد که ایران در برابر هرگونه تلاش برای تغییر نظام به ملامت نظامی ایستادگی خواهد کرد. این مواضع نشان‌دهنده رویکرد همواری ایران است؛ «آمدگی برای دیپلماسی، همراه با هوشیاری لازم در برابر تهدیدات نظامی... همچنان که معاون سیاسی وزارت خارجه تصریح کرد، «ایران به دنبال جنگ نیست، اما برای جلوگیری از غافلگیری مجدد، محتاط و آماده باقی خواهد ماند».

نقش مخرب آمریکا و سیاست‌های متناقض ترامپ

در چنین وضعیتی، اظهارات ترامپ درباره تمایل به «اگرگرایی مذاکرات و هم‌زمان تهدید به حملات بیشتر، نه‌تنها ابهامات زیادی ایجاد کرده، بلکه بر بی‌اعتمادی ایران نیز افزوده است. او ادعا می‌کند تأسیسات هسته‌ای ایران «کاملاً نابود شده»، اما گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و اظهارات مقامات ایرانی

ایران را تضعیف کرده است. این موضوع نشان دهنده چالش اصلی در دیپلماسی کنونی است که «چگونه می‌توان اعتماد متقابل در سایه تهدیدات نظامی-سیاسی کرد؟». جنگ ۱۲ روزه در کنار خسارات مادی به ایران و تضعیف بیش‌ازپیش اعتماد به آمریکا، حتی فرایندهای دیپلماتیک موازی را هم به شدت شکننده کرد. حملات به تأسیسات غیرنظامی، ازجمله مراکز درمانی و زندان این و شهادت غیرنظامیان، خشم عوامی در ایران را برانگیخت و عزم ملی برای حفظ بی‌طرفی همسایه‌ها را تقویت کرد. ایران تا تعلیق همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در واکنش به گزارش‌های جانب‌دارانه گروهی، نشان داد به نهادهای جهانی از آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گرفته تا شورای امنیت، سازمان ملل و غیره نیز بی‌اعتماد است. بنابراین آتش‌بس کنونی که تخریب‌ناپذیری پایداری آن را «نامشخص» خواند، به دلیل عدم تعهد صریح آمریکا و اسرائیل، توقف حملات، مهم است. معاون سیاسی وزارت امور خارجه تأکید کرد: «ایران تا زمانی که مورد حمله قرار نگیرد، به آتش‌بس پایبند خواهد ماند، اما هوشیاری کامل را حفظ می‌کند». این شکنندگی با فروش تسلیحات جدید آمریکا به اسرائیل و اظهارات شدید طبله‌بان ترامپ تشدید شده است.

چشم‌انداز دیپلماسی و چالش‌های پیش‌رو

با توجه به فضای مبهم فعلی و آینده نامشخص، شرط ایران برای مذاکره، ذیل تضمین عدم تجاوز نظامی، نخست اساسی برای آمریکا ایجاد می‌شود. کمابینه که تلاش‌روانچی در بخشی از مصاحبه با شبکه جهانی بی‌بی‌سی به صراحت قید کرد آمریکا باید در این زمینه «کاملاً شفاف» باشد. بدون چنین تضمینی، ایران دلیلی برای بازگشت به میز مذاکره نمی‌بیند؛ به‌ویژه با توجه به تجربه تلخ مذاکرات مسقط که با حرام ناهنجاری متوقف شد. در این میان، بند غروب برجام هم می‌تواند به شکندگی اوضاع اضافه شود. فراغاید به نظر دارد داشت که با نزدیک شدن به اکتبر ۲۰۲۵، زمانی که بند غروب برجام برخی محدودیت‌های هسته‌ای ایران را پایان می‌دهد، فشارهای بین‌المللی افزایش یافته است. کشورهای اروپایی ممکن است از مکانیسم ماشه برای بازگرداندن تحریم‌های سازمان ملل استفاده کنند که این امر می‌تواند تنش‌ها را به اوج برساند. در پیوست

نکته مذکور، تخت‌روانچی انتقاد تندى از رهبران اروپايى کرد که به جای محکوم‌کردن حملات آمريکا و اسرائيل، آنها را توجيه مي‌کنند و اين موضوع را «صحک» خواندند. همين دست سياست‌هاى غرب در قالب استانداردهاى دموکراتيک، اکنون دياره بى‌استعدادى تهران را افزايش داده است. در سايه تداوم فضاي جارى، يکى از ساروهای محتمل ناظر بر «دامنه بن‌بست ديپلماتيک فعلى» است؛ چراکه بدون تضمين عدم تجاوز، ايران احتمالاً از مذاکره خوددارى نخواهد کرد. هرچند اين بن‌بست مى‌تواند به تهييه نظامى تهران از سوى آمريکا و اسرائيل همراهِ تشديد، به‌ويژه با توجه به تقويت توان نظامى اسرائيل با تسليحات جديد، در ساروي ديگر که در قالب «تشديد تنش‌ها» خودنمايى مي‌کند، اگر آمريکا و اسرائيل حملات جديد را آغاز کنند، ايران با پاسخ نظامى متقابل، مشابه عمليات‌هاى اخير، واکنش نشان خواهد داد. اين ساروي با نزديک‌شدن به ضرب‌الاجل بند غروب برجام همراهى مى‌شود.

اما در سناریوی سوم، می‌توان به «دیپلماسی مشروط» چشم دوخت که در صورت ارائه تضمین‌های معتبر از سوی آمریکا، از جمله تعهد به عدم حمله در حین مذاکرات، ایران ممکن است به گفت‌وگوهای غیرمستقیم بازگردد و در این بین، نقش میانجی‌هایی مانند قطر در این زمینه کلیدی خواهد بود.

در مجموع باید گفت شرط ایران برای از سرگیری مذاکرات با آمریکا -تضمین عدم تجاوز نظامی- پاسخی منطقی به تجربه جنگ ۱۲ روزه و بدعهدی‌های مکرر آمریکاست. اظهارات عراقی و تخریراتی نشان‌دهنده عزم ایران برای حفظ استقلال هسته‌ای و دفاع از منافع ملی در برابر تهدیدات خارجی است. درحالی‌که ایران درهای دیپلماسی را باز نگه داشته-بی‌اعتمادی عمیق به آمریکا- حمایت واشنگتن از اسرائیل و اظهارات جنگ‌طلبانه ترامپ، چشم‌انداز مذاکرات را تیره کرده است. آتش بس کنونی شنیده است و بدون اعتمادسازی، احتمال تهدید تشدید بالااست. برای جلوگیری از درگیری‌های جدید، آمریکا باید شفافیت و تعهد به توقف اقدامات نظامی را نشان دهد. در غیراین صورت، نقش در آستانه تقابلی جدید قرار خواهد گرفت. منافع میانجی‌های منطقه‌ای و فشارهای بین‌المللی، بویژه در آستانه بد غروب به‌براهم در تعیین مسیر آینده این بحران حیاتی خواهد بود.

مهدی بازرگان: تجربه جنگ ۱۲ روزه در سایه تجاوز اسرائیل که با حمایت مستقیم آمریکا و در میانه مذاکرات غیرمستقیم تهران-واشنگتن در مسقط رخ داد، اعتماد ایران به فرایند دیپلماتیک را به شدت تضعیف کرده است. این دلیلی هاست که با حملات متواترانه اسرائیل در ۱۳ خرداد ۱۳۹۰ و ۱۴ خرداد ۱۳۹۰ و مداخله مستقیم آمریکا در ۱۵ خرداد ۱۳۹۰ علیه تأسیسات هسته‌ای ایران همراه بود، نشان‌دهنده شکنندگی آتش‌بس کنونی و پیچیدگی‌های بازگشت به مذاکرات است. اظهارات اخیر عباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران، در گفت‌وگو با شبکه سی‌بی‌اس‌ویو مجید تخت‌روانی، معاون پیش‌رو امور خارجه، در مصاحبه با بی‌بی‌سی، بر یک پیش‌شرط کلیدی برای ازسرگیری مذاکرات و گفت‌وگو با آمریکا تأکید دارد: «ضمن عدم تجاوز دوباره نظامی در حین مذاکرات». شرط مذکور، زمینه‌های آن و پیامدهایش برای آینده روابط ایران و آمریکا مؤید آن است که تهران ضمن آمادگی برای هرگونه مذاکره و بازگذاشتن درهای دیپلماتی، در مقابل تهدید نظامی نیز از هوشیاری و آمادگی کامل و اعلام بخدا، دست‌نبراست.

اگرچه جنگ ۱۲ روزه منجر به شهادت فرماندهان ارشد نظامی، دانشمندان هسته‌ای و غیرنظامیان شد، اما ایران در پاسخ، عملیات‌های «وعده صادق ۳» و «بشارت فتح» را اجرا کرد و نشان داد که قادر به وارد کردن خسارت متقابل است. شش سال پیشه‌های آمریکا در صورت تیرماه در حالی برقرار شد که مذاکرات غیرمستقیم تهران-واشنگتن در مسقط در جریان بود. باین وجود، حملات ناگهانی آمریکا اعتماد ایران به فرایند دیپلماتیک را خدشه‌دار کرد. اظهارات دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، که نوبت‌های کامل تأسیسات هسته‌ای ایران و تهدید به حملات بیشتر در صورت ادامه غنی‌سازی، تنش‌ها را افزایش داده است. در مقابل، ایران بر حق خود برای غنی‌سازی صلح‌آمیز تأکید و اعلام کرده تا زمانی که تضمین‌های لازم برای عدم تجاوز نظامی را دریافت نکند، مذاکراتی در کار نخواهد بود. مصاحبه‌های اخیر عراقچی و تخت‌روانچی این موضع را به وضوح نشان می‌دهد.

تجربه گذشته، چراغ راه آینده

بی‌اعتمادی ناشی از تجربه جنگ اخیر عملاً به مثابه چراغ راه آینده عمل می‌کند تا مبادا در میانه مذاکرات

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

millesime
AUTOMATIC SMALL SECONDS

SARMAN Co.

شرکت سرمان

۰۲۱ ۲۲ ۶۱ ۳۷ ۵۲

GPHG
GRAND PRIX D'HORLOGERIE DE GENÈVE
2023
Challenge Watch Prize